

Sosiaali- ja terveysministeriö
riitta.talvasto@stm.fi
kirjaamo@stm.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö
Johtaja Annakaisa Iivari
Sosiaalineuvos Pirjo Sarvimäki
Lakimies Eila Mustonen

Kuulemistilaisuus 10.11.2014 Sosiaalihuollon ammattihenkilölakiesitysluonnoksesta

Tehy ry:n näkemyksiä luonnoksesta sosiaalihuollon ammattihenkilölaiksi. Esitys on valmisteltu osana hallituksen rakennepoliittista ohjelmaa.

Yleistä

Tehy ry pitää tärkeänä, että asiakkaiden palvelutarpeet määrittelevät sen millaisella osaamisella ja ammattihenkilöiden välisellä työnjaolla palvelutarpeisiin vastataan. Erityisesti pitää tarkastella sosiaali- ja terveydenhuollon rajapintoja ettei muodosteta uusia esteitä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden väliselle yhteistyölle. Ammattihenkilölain ensisijaisena tarkoituksena ja lähtökohtana tulee olla asiakasturvallisuuden ja palvelujen laadun edistäminen.

Laillistaminen

Esityksen mukaan tavoitteena on, että tulevaisuudessa laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä ja laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä voitaisiin yhdistää yhdeksi laiksi. Tällöin Tehy ry:n näkemyksen mukaan tulisi lähtökohdan laillistamiseksi olla samanlainen. Terveydenhuollon laillistettujen ammattien osalta nämä perusteet ovat olleet:

- Ammattiin johtaa selkeästi määritelty viranomaisen hyväksymä koulutus
- Ammattihenkilö toimii siten itsenäisesti, että potilasturvallisuus edellyttää asianomaista ammattipätevyyttä
- Ammattitoiminnan sisältämä potilasvahinkoriski on keskimääräistä suurempi
- Työskentely tapahtuu välittömässä potilaskontaktissa ja siihen sisältyy usein myös ihmiseen läheisesti psyykkisesti ja fyysisesti vaikuttavia toimenpiteitä
- Kansainvälinen käytäntö ja sopimukset

Nyt esitetyssä luonnoksessa ei selkeästi käynyt ilmi, millaisia kriteerejä laillistettavaksi esitettyjen ammattien tulisi täyttää lukuun ottamatta sosiaalityöntekijöitä, joiden osalta todettiin, että ko. kelpoisuutta on edellytetty tehtävissä, joissa puututaan asiakkaiden perusoikeuksiin. Sen sijaan sosionomien ja geronomien osalta esitys kaipaava Tehy ry:n näkemyksen mukaan selkeämpiä perusteluja ammattien laillistamisen suhteen. Sosiaalihuollon asiakas voi valituksen kautta hakea muutosta sosiaalihuollon ammattihenkilön tekemästä päätöksestä toisin kuin terveydenhuollossa. Siksi herääkin kysymys tarvitaanko laillistamista muissa kuin

päätöksestä toisin kuin terveydenhuollossa. Siksi herääkin kysymys tarvitaanko laillistamista muissa kuin niissä ammateissa, puututaan ja rajoitetaan sosiaalihuollon asiakkaiden perusoikeuksia esim. äkilliset huostaanotot.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonta on tärkeä osa potilasturvallisuutta ja valvonnan toimenpiteillä voidaan rajoittaa tai poistaa ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeus. Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Tehy ry pitää tärkeänä, että tarkoin harkitaan sisältävätkö nyt laillistettavaksi esitetyt ammatit sellaisia asiakas-/potilasturvallisuusriskejä, jotta kyseisten ammatinharjoittajilta voitaisiin evätä oikeus ammattiinsa vai voitaisiinko valvonta toteuttaa kevyemmin keinoin esimerkiksi nimikesuojauksella tai ammattien pakollisella rekisteröinnillä.

Nimikesuojaus

Nimikesuojatuksi ammatiksi esitetään lähihoitajan nimikettä. Tehy ry pitää sitä hyvänä, koska lähihoitajan nimike on jo nyt nimikesuojattu ammattinimike terveydenhuollon puolella. Rekisteröityminen on tällä hetkellä vapaaehtoista, joskin useat työnantajat pitävät sitä rekrytoinnin edellytyksenä. Tehy ry on esittänyt eri yhteyksissä, että lähihoitajien rekisteröinti pitäisi tehdä pakolliseksi. Tämä näkökohta olisi hyvä ottaa huomioon myös nyt esitetyssä sosiaalihuollon ammattihenkilölain valmistelussa.

Ammattihenkilön oikeudet ja erityisoikeudet

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden oikeudet, velvollisuudet ja vastuu perustuvat koulutuksella hankittuun pätevyyteen ja valmiuksiin sekä niitä määrittävään lainsäädäntöön. Ammattihenkilölaissa ei ole luetteloa tehtävistä, joita saa tai ei saa tehdä. Lisävalmiuksia ja oikeuksia voidaan hankkia ja antaa työpaikkakohtaisen koulutuksen perusteella, työnantajan päätöksellä. Lähtökohtana on, että kukin terveydenhuollon ammattihenkilö on itse vastuussa siitä, mitä tekee tai mitä jättää tekemättä. Tässäkin työnantaja kantaa osaltaan oman vastuunsa siitä, että on esim. varmistanut osaamisen jne.

Luonnoksessa esitys sosiaalityöntekijän erityisistä oikeuksista ja velvollisuuksista ei Tehy ry:n näkemyksen mukaan kuvaa niitä erityisiä oikeuksia/asioita, joita ainoastaan laillistettu sosiaalityöntekijä voisi tehdä. Tehy ry:n näkemyksen mukaan ammatillinen johtaminen ei ole sellainen erityinen oikeus, joka voidaan määritellä ammattihenkilölaissa jonkun ammattihenkilön erityisoikeudeksi. Kyseinen esitys ei tue sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota, vaan saattaa jopa muodostua toiminnan kehittymisen esteeksi. Johtamiseen liittyvät määräykset tulee säätää muussa yhteydessä.

Oikeus toimia tilapäisesti laillistettuna ammattihenkilönä

Tehy ry:n näkemyksen mukaan esityksen tämä pykälä (§ 12) tulisi määritellä samalla tavalla kuin terveydenhuollon ammattihenkilölaissa. Laillistetun ammattihenkilön tehtävissä voi toimia vain ko. ammattiin opiskeleva.

Valvonta

Tehy ry pitää hyvänä lain tavoitetta yhtenäistää sosiaali- ja terveydenhuollossa toimivien ja usein samassa organisaatiossa tai samojen asiakkaiden kanssa työskentelevien sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontaa. Haluamme kuitenkin korostaa, että työnantajalla on ensisijainen valvontavelvollisuus työntekijöihinsä. Toisaalta haluamme korostaa myös oppilaitosten velvollisuutta opiskelijavalinnoissa ottaa huomioon alan vaatimukset.

Lopuksi

Tehy ry:n näkemyksen mukaan esitys vaatii vielä tarkennuksia. Nyt esityksessä sekoittuu toisaalta voimassa olevat sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuudet ja terveydenhuollon ammattihenkilölaista valikoidusti otetut pykälät. Mielestämme asian valmistelua tulee jatkaa rauhassa, jotta nähdään mitä esimerkiksi varhaiskasvatuslain osalta tapahtuu. Yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi olla tarkemmin kuvattuna esim. ne minimi vaatimukset tai ydinosaamisalueet, jotka nyt laillistettavaksi esitettiin ammatteihin johtavien tutkintojen tulisi sisältää.

Helsinki 12.11.2014

Rauno Vesivalo
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja:
Kirsi Markkanen
Kehittämispäällikkö
kirsi.markkanen@tehy.fi
0405337086